

L'APUNT

1984, l'editorial que venia del futur

Eva Vázquez

Edicions de 1984 celebrarà el 40è aniversari amb la publicació de *Guerra i pau*, de Lev Tolstoi, en una nova traducció de Judit Díaz, i amb la recuperació del seu gran èxit de fa quinze anys, *Olor de colònia*, de Sílvia Alcàntara, de qui també traurà en primícia una novel·la breu. Semblen apostes contradictòries, però el vell i el nou formen els fonaments més sòlids de la modernitat que

ja va proclamar Foix i el camí més ferm per sostenir empreses com la que dirigeix Josep Cots, fundada aquell any orwellià en què de fet estava prevista l'extinció dels llibres. Edicions de 1984 és la germana gran dels segells petits, capaç de retrobar-nos amb Faulkner, descobrint-nos Laurent Binet i cometre la gosadia de donar-nos, com si res, la poesia sencera de Whitman o Akhmatova.



NOVETAT LITERÀRIA

S'obre el teló i es veu Damià Bardera sense mitjons

Lluís Llorc
BARCELONA

Damià Bardera és un home inquiet, espontani, que va tant fins als límits que se li acaba el camp de joc literari i ha de crear a través d'un gènere híbrid: relats molt breus en format teatral. Ja l'havia utilitzat en altres reculls, però ara és la base de *S'obre el teló*, publicat per La Segona Perifèria i amb pròleg de la novel·lista Mònica Batet. "Pesa més la part de microrelat que la de teatre, eh?", aclareix l'autor.

Damià Bardera (Viladamat, 1982) ha publicat sis llibres de contes a El Cep i la Nansa: *I alguns contes per llegir-los d'amagat*, *Fauna animal*, *Els homes del sac*, *Els nens del sac*, *Contes de propina* i *Nens de llet*. A la mateixa editorial, la novel·la *Viladelsac* i el diari assagístic *Cal Ratoiu*. A Viena Edicions va publicar el poemari *El penúltim vòmit*. A Núvol, un assaig, *Mediterrània: la catalanitat emocional*, escrit a quatre mans amb Eudald Espluga. L'assaig *L'home del sac: arquetip modern del no-res* el va treure amb Emboscall. Empúries va publicar l'antologia de contes *Un circ al pati de casa*, i Godall, *Bèsties de companyia*.

S'obre el teló són 47 contes o obres de teatre en



Damià Bardera ha publicat un recull de relats molt breus presentats en format de microobres teatrals ■ JUANMA RAMOS

format mínim. A més, en general no es podrien representar, per motius com ara que el públic en forma part, que alguns actors haurien de morir en escena, altres personatges són un eco... "De fet, no són personatges humans, són grotescos, titelles", assegura Bardera.

Que no es puguin representar no importa gens, perquè per a Bardera són contes. "Em va impactar molt un llibre de Javier To-

meo, *Historias mínimas*, que és tot el llibre així, i sempre havia volgut escriure un llibre només d'aquest tipus d'històries, però pensava que potser no interessaria a ningú", confessa. Però llavors va arribar una temporada a l'atur, per sorpresa. "Primer vaig quedar molt descol·locat, però després, un cop vaig acceptar això de l'atur inesperat, vaig adonar-me que era un regal poder estar a l'atur durant

un temps. I em vaig posar a escriure aquest llibre, que a més requeria una connexió espiritual diferent. És un llibre exigent. El temps d'execució, d'escriure'l, va ser breu, però aquestes històries van estar coent-se dins meu molt de temps. I d'això fa sis anys, eh? El meu ordre de publicació gairebé mai coincideix amb l'ordre d'escriptura. Per això em fa gràcia quan els crítics diuen coses com ara que es

nota la meua evolució", comenta tot rient.

"El vaig escriure amb el convenciment que això no interessaria a ningú, que era un llibre per a convençuts del que faig, que seria un llibre de culte, si m'ho permetes, que és un eufemisme per definir un llibre que no ha funcionat al mercat tan saturat que tenim. Jo ja n'era conscient, però, tot i això, o precisament per això, me l'estimo molt, aquest llibre."

Els va anar escrivint d'un en un. Fins que no en tenia un enllestit del tot, no en començava un altre. "És un llibre curtet, sí, però s'ha de mirar que no falli cap paraula, que siguin peces d'orfebreria; aquests contes passen bé, però després, collons, deixen com una reverberació."

L'humor absurd és ben present. "Sempre m'ha agradat, però aquí m'he passat de frenada, i ho veig com una virtut; no només pel risc estètic, sinó pel tipus d'humor, perquè el nivell d'absurditat crec que ha fet un pas més."

No només l'humor, tot el contingut beu molt de l'absurd i del desencís. Es poden intuir diverses crítiques, però mai subratllades. "Escriu per automatismes inconscients. Però vaig tenir una conversa amb mi mateix, és a dir, amb l'inconscient, i tota la brutícia que va sortir reflecteix malestars, pors, existencials i de molts tipus; hi ha humor negre, hi ha crítica social, hi ha pantomima, però no d'una manera conscient, perquè segur que hi ha moltes més coses inconscients, i vull que hi siguin; no volia assenyalar cap a un lloc, per criticar el que sigui, en tot cas que s'insinués i que reverberés cap a altres llocs; però aconseguir que la crítica no sigui explícita és molt difícil", conclou. ■

Críticacinema

Imma Merino

El desig de l'esperança

El viejo roble
Director: Ken Loach
Regne Unit, 2023

Ken Loach sempre ha fet atenció a les classes treballadores i és així que, en el curs de més de 50 anys, el seu cinema n'ha reflectit l'enduriment i la precaritat de les condicions laborals que, evi-

dentment, tenen una repercussió en la vida tota: el desgast del cos, el desànim, els efectes perjudicials en les relacions familiars i socials. També ha anat mostrant com, mentre es diluïa la força i credibilitat de certes organitzacions polítiques i sindicals, l'instint de la supervivència ha dut un individualis-

me deslligat d'una consciència i una lluita col·lectives. D'aquí, la seva visió ha tendit al pessimisme. Tanmateix, anunciant que aquesta serà la seva última pel·lícula, amb *The Old Oak* Loach vol aferrar-se a l'esperança: com un vell roure que aposta per la dignitat humana.

La història transcorre

deu anys enrere en una localitat del nord-est d'Anglaterra: s'hi han tancat les mines i, sense treball, s'ha anat abandonant, de manera que les cases buides es venen per no-res a inversors i també n'hi ha per acollir-hi refugiats sirians que fugen de la guerra. En aquesta zona depriuada, com sol passar, molts veuen els nousvinguts com un problema i fins com uns enemics: els

suposats destinataris d'unes ajudes que ells, víctimes de la situació econòmica i sentint-se abandonats, no reben. Hi ha, però, el propietari d'un bar en decadència, *The Old Oak*, que, amb una vida malmenada, sent revifar un esperit solidari fent amistat amb una jove siriana. Tots dos, en contra de les reticències, faran possible un sentiment comunitari compartint el menjar. És

possible simpatitzar amb el desig de l'esperança de Loach. El problema, però, és que tot pot semblar plantejat i desenvolupat d'una manera massa simple i fins maniquea. Abans Loach exercia el realisme social amb un estil sobri i depurat. Des de fa quasi 30 anys col·labora amb el guionista Paul Laverty, amb recursos dramàtics que tendeixen a una certa manipulació sentimental.